

Határozatok Tára

NICHOLAS EMILIOU
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. október 5.¹

C-283/21. sz. ügy

VA
kontra
Deutsche Rentenversicherung Bund;
RB
részvételével

(a Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen [szociális ügyek észak-rajna-vesztfáliai tartományi felsőbbírósága, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A migráns munkavállalók szociális biztonsága – A szociális biztonsági rendszerek koordinálása – 987/2009/EK rendelet – A 44. cikk (2) bekezdése – Hatály – Rokkantsági ellátások – Kiszámítás – Más tagállamokban szerzett, »gyermekneveléssel töltött időszakok« figyelembevétele – Feltételek – EUMSZ 21. cikk – A polgárok szabad mozgása”

I. Bevezetés

1. Az európai uniós polgárok életük során különböző tagállamokban dolgozhatnak és lakhatnak. Emellett „megszakíthatják szakmai pályafutásukat”, és gyermekeik nevelésének szentelhetik idejüket. Előfordulhat, hogy valaki az egyik tagállamban (A tagállam) kezdi meg szakmai pályafutását, majd azt megelőzően, hogy újra az A tagállamban folytatná pályafutását, abbahagyja a munkavégzést, hogy gyermekeit egy másik tagállamban (B tagállam) nevelje. Ilyen esetben az uniós jog előírja-e, hogy a nyugdíjnak az érintett személy részére való megállapítása érdekében A tagállam a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” saját jogszabályait alkalmazza, és azokat úgy vegye figyelembe, mintha e személy a saját területén szerezte volna azokat?

¹ Eredeti nyelv: angol.

2. Ez a kérdés állt a 883/2004/EK rendelettel² és a 987/2009/EK rendelettel³ hatályon kívül helyezett és felváltott 1408/71/EGK rendelet⁴ alkalmazásával összefüggésben az Elsen,⁵ a Kauer⁶ és a Reichel-Albert ítéletek⁷ alapjául szolgáló ügyek, valamint a közelmúltban a jelen ügghöz hasonlóan az említett két későbbi rendelet által szabályozott helyzetet illetően a Pensionsversicherungsanstalt (Külföldön gyermekneveléssel töltött időszakok) ítélet⁸ alapjául szolgáló ügy középpontjában.

3. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy bár az uniós jogalkotó mostanra különös rendelkezést fogadott el a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” A tagállam által történő figyelembevételéről, nevezetesen a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdését, e rendelkezés nem kizárólagosan alkalmazandó. Ennélfogva az 1408/71 rendelet alkalmazása keretében a Bíróság által akkor kidolgozott megoldás, amikor az uniós jogalkotó még nem fogadott el erre vonatkozó rendelkezést, továbbra is releváns maradt. Ez alapján a Bíróság megállapította, hogy abban az esetben, ha a 44. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételek nem teljesültek, és így az érintett személy nem hivatkozhat e rendelkezésre, A tagállam az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogát védő EUMSZ 21. cikk alapján, továbbra is köteles a jogszabályait a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” alkalmazni, és ezeket az időszakokat úgy tekinteni, mintha a területén szereztek volna azokat, amennyiben „kellően szoros kapcsolatban” állnak az érintett személy által e tagállamban szerzett „biztosítási idővel”. Ez a helyzet állna fenn akkor, ha az érintett személy mind a lakóhelyének B tagállamba történő áthelyezése előtt, mind azt követően kizárólag A tagállamban dolgozott volna és ott fizetett volna járulékokat.⁹

4. Az alapügyben szóban forgó helyzet ettől valamennyire eltér. VA, az alapeljárás felperese a gyermekei Hollandiában történő nevelése előtt és után is Németországban szerzett – értelmezésem szerint „biztosítási időnek” megfeleltethető – időszakokat. A német kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerben azonban csak néhány évvel azután kezdett el járulékokat fizetni, hogy idejét már nem gyermekei nevelésének szentelte.

5. Mindezek alapján a jelen ügyben a kérdés lényege az, hogy teljesül-e a Bíróság ítélkezési gyakorlatában kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” feltétele abban az esetben, ha az érintett személy nem fizetett járulékokat A tagállam kötelező biztosítási rendszerében, mielőtt gyermekei B tagállamban történő nevelésének szentelte volna idejét. Ahogyan azt az alábbiakban kifejtem, úgy vélem, hogy erre a kérdésre igenlő választ kell adni. Véleményem szerint ugyanis ez a körülmény önmagában nem akadályozza meg, hogy „kellően szoros kapcsolat” álljon fenn a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” és az A tagállamban szerzett „biztosítási idő” között.

² A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.)

³ A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.).

⁴ A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i tanácsi rendelet (HL 1971. L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.).

⁵ 2000. november 23-i ítélet (C-135/99, EU:C:2000:647, a továbbiakban: Elsen ítélet).

⁶ 2002. február 7-i ítélet (C-28/00, EU:C:2002:82; a továbbiakban: Kauer ítélet).

⁷ 2012. július 19-i ítélet (C-522/10, EU:C:2012:475; a továbbiakban: Reichel-Albert ítélet).

⁸ 2022. július 7-i ítélet (C-576/20, EU:C:2022:525; a továbbiakban: Pensionsversicherungsanstalt ítélet).

⁹ Uo., 63. pont.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 883/2004 rendelet

6. A 883/2004 rendeletnek „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása” című II. címébe tartozik többek között a 11. cikk, amely a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az e rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

[...]

(3) A 12–16. cikkekre is figyelemmel:

a) a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként egy tagállamban tevékenységet folytató személyek az adott tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak;

[...]

e) az a)–d) pont hatálya alá nem tartozó bármely személyre a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai vonatkoznak, e rendelet egyéb olyan rendelkezéseinek sérelme nélkül, amelyek szerint az ilyen személyeknek egy vagy több tagállam jogszabályai alapján ellátásokat biztosítanak.

[...]”

2. A 987/2009 rendelet

7. A 987/2009 rendelet állapítja meg a 883/2004 rendelet végrehajtására vonatkozó eljárást ez utóbbi rendelet 89. cikke szerint.

8. A 987/2009 rendelet (14) preambulumbekzdése szerint:

„Bizonyos egyedi szabályokra és eljárásokra van szükség azon alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából, amelyek figyelembe veszik azokat az időszakokat, amelyeket a biztosított személyek a különböző tagállamokban a gyermeknevelésre fordítottak.”

9. Ugyanezen rendelet 44. cikke a következőket állapítja meg:

„(1) E cikk alkalmazásában a »gyermekneveléssel töltött időszak« bármely olyan időszak, amelyet valamely tagállam nyugellátásra vonatkozó jogszabályai jogosultsági időként ismernek el, vagy amely kimondottan gyermeknevelés miatt nyugdíjkiegészítést biztosít, függetlenül ezen időszakok kiszámításának módszerétől, illetve attól, hogy ezen időszakok a gyermek nevelésének idején halmozódnak-e fel, vagy azok elismerésére visszamenőlegesen kerül sor.

(2) Amennyiben a [883/2004 rendelet] II. címe értelmében illetékes tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba, annak a tagállamnak az intézménye [helyesen: azon tagállam intézményének], amelynek jogszabályait a [883/2004 rendelet] II. címe értelmében az érintett személyre alkalmazni kellett, azon az alapon, hogy az munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységet abban az időpontban, amikor e jogszabályok értelmében a gyermeknevelési időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött, e gyermeknevelési időszakot a saját jogszabályai szerinti gyermeknevelési időszakként kell továbbra is figyelembe vennie, úgy, mintha a gyermeknevelésre saját területén került volna sor.

[...]

B. A nemzeti jog

10. A 2018. november 28-i törvénnyel (BGB1., I., 2016. o.) módosított Sozialgesetzbuch Sechstes Buch (a szociális biztonságról szóló törvénykönyv VI. könyve, a továbbiakban: SGB VI. könyv) 56. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) »Gyermekneveléssel töltött időszak« a gyermek születését követő három évben a gyermek nevelésével töltött időszak. A gyermeknevelési időszakot akkor ismerik el a gyermek egyik szülőjének javára [...], ha

1. a gyermeknevelési időszakot ennek a szülőnek kell tulajdonítani,
2. a gyermeknevelésre Németország területén került sor, vagy azzal egyenértékűnek tekinthető,
3. az elismerés e szülő vonatkozásában nem kizárt.

[...]

(3) A gyermeknevelésre Németország területén került sor, ha a gyermeket nevelő szülő a gyermekével szokásosan ott tartózkodott. A Németország területén folytatott gyermekneveléssel egyenértékűnek tekinthető az, ha a gyermeket nevelő szülő a gyermekével szokásosan külföldön tartózkodott, és a gyermeknevelés időszaka alatt vagy közvetlenül a gyermek megszületése előtt ott folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység folytán kötelező járulékfizetési időszakokkal rendelkezik. [...]

(5) A gyermekneveléssel töltött időszak annak a hónapnak a végén kezdődik, amelyben a gyermek megszületett, és a 36. naptári hónap végén ér véget [...].”

11. A 2014. június 23-i törvénnyel (BGB1., I., 787. o.) módosított SGB VI. könyv 249. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az 1992. január 1-je előtt született gyermek esetében a gyermekneveléssel töltött időszak a gyermek születése hónapjának végétől számított 24. hónap végén ér véget.”

III. A tényállás, a nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12. VA, az alapeljárás felperese 1958-ban született német állampolgár. VA 1962 és 2010 között Vaalsban (Hollandia), egy Aachen (Németország) városától mintegy 5 km-re fekvő településen lakott.¹⁰ Miközben ott lakott, Aachenben járt iskolába, majd 1975 augusztusában kezdte meg ott az államilag elismert gyermekgondozó képzést.

13. VA 1978. augusztus 1-jén egyéves szakmai gyakorlatot kezdett egy aacheni óvodában. Ezen év általában biztosítási kötelezettséggel járó foglalkoztatásnak minősül. Mivel azonban nem állt rendelkezésre elegendő fizetett álláshely, a felperes a szakmai gyakorlatot ingyenesen és ezáltal nyugdíjbiztosítási kötelezettség nélkül végezte. Így nem fizetett járulékot a németországi kötelező nyugdíjrendszerbe.

14. 1979 augusztusától (amikor a szakmai gyakorlata véget ért) 1980 júliusáig VA Aachenben folytatta az államilag elismert gyermekgondozó képzést, és megszerezte a „Fachhochschuléba” való felvételhez szükséges képesítést (szakmai érettségit), miközben továbbra is Hollandiában lakott. A képzés 1980 júliusában való befejezését követően már nem folytatott szakmai tevékenységet Németországban vagy Hollandiában.

15. VA ezt követően két gyermeknek adott életet. A gyermekei születésének időpontjában VA még mindig nem fizetett járulékot a németországi nyugdíjbiztosítási rendszerben. Gyermekeit Hollandiában nevelte.

16. 1993 szeptembere és 1995 augusztusa között, majd 1999 áprilisa és 2012 októbere között Németországban dolgozott. Mivel a német jog szerint a munkája „csekély mértékűnek” minősült, mentesült a biztosítási kötelezettség alól.

17. 2010-ben VA visszaköltözött Németországba. 2012 októbere után kezdett keresőtevékenységet folytatni, és biztosítottá vált. Így elkezdett járulékot fizetni a németországi kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerben.

18. 2018 márciusa óta VA teljes munkaképesség-csökkenés miatt nyugdíjat kap Németországtól. E nyugdíj összegének kiszámításakor az alapeljárás felperese, a Deutsche Rentenversicherung Bund úgy ítélte meg, hogy azon időszakok mellett, amelyek során VA a német kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerbe járulékot fizetett (a 2012 óta tartó időszak), a releváns időszakok azok az időszakok, amikor a nő Németországban szakmai képzésben vett részt (1975 augusztusa és 1978 júliusa között, valamint 1979 augusztusa és 1980 júliusa között), valamint az 1999. április 1. és 1999. június 1. közötti „gyermekneveléssel töltött időszak”, amely alatt a nő Hollandiában nevelte gyermekeit, miközben Németországban munkavállalóként dolgozott (anélkül, hogy kötelező biztosítás hatálya alá tartozott volna).

19. VA azt állítja, hogy a Deutsche Rentenversicherung Bund nem vette figyelembe releváns időszakként azokat az 1986. november 15. és 1999. március 31. között Hollandiában szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat”, amelyek alatt nem folytatott szakmai tevékenységet (a továbbiakban: vitatott időszakok). VA ezt az elutasítást megtámadta az elsőfokú bíróság előtt. A keresete sikertelen volt.

¹⁰ A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy VA 1962 és 1975 között időszakosan lakott Hollandiában. A nő 1975-ben kezdett állandó jelleggel ott élni.

20. VA az elsőfokú bíróság határozatával szemben fellebbezést nyújtott be a Landessozialgericht Nordrhein-Westfalenhez (szociális ügyek észak-rajna-vesztfáliai tartományi felsőbb bírósága, Németország).

21. Az említett bíróság megjegyzi, hogy az a tény, hogy a vitatott időszakokban VA két gyermekének nevelésére nem Németországban került sor, az SGB VI. könyv 56. §-a (3) bekezdésének első mondata szerint kizárja a beszámítást. A vitatott időszakok nem eshetnek az SGB VI. könyv 56. §-a (3) bekezdése második mondatának hatálya alá sem, mivel ahhoz, hogy ez lehetséges legyen, VA-nak a gyermekével szokásosan külföldön kellett volna tartózkodnia, és ezen időszakok alatt vagy közvetlenül előtte valamely külföldön (azaz Hollandiában) folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység folytán belföldön kötelező járulékfizetési időszakokkal kellett volna rendelkeznie. Kiemeli azt is, hogy a 987/2009/EK rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesülnek, mivel VA a gyermekei születésekor, mikor a kérdéses időszakok kezdődtek, Németországban sem munkavállaló, sem pedig önálló vállalkozó nem volt.

22. Mindezek után a kérdést előterjesztő bíróság felteszi a kérdést, hogy a Bíróság ítéleteire, többek között a Reichel-Albert ítéletére tekintettel a Deutsche Rentenversicherung Bundnak a VA javára tüőrténő nyugdíjmegállapítás céljából figyelembe kell-e vennie a vitatott időszakokat, mivel bizonyos tényezők az EUMSZ 21. cikke alapján „kellően szoros kapcsolat” fennállására utalnak. E tekintetben egyrészt megállapítja, hogy VA helyzete eltér attól, amely az említett ítélethez vezetett. A gyermekei születése előtt ugyanis VA Németországban *egyáltalán* nem tartozott kötelező biztosítás hatálya alá. Ennélfogva nem fizetett járulékokat az említett tagállam kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerében sem. Továbbá nem csupán lakóhelyét helyezte át egy másik tagállamba (Hollandiába), hanem ténylegesen állandó jelleggel ott lakott.

23. Másrészt rámutat arra, hogy VA teljes szakmai pályafutása Németországhoz kötődik, hogy kizárólag Németországban járt iskolába, hogy Németországban teljesített egyéves szakmai gyakorlatot, amely kötelező biztosítással járt volna, ha rendelkezésre állt volna elegendő számú fizetett álláshely az adott időpontban, és hogy a többi évet, amelyek során VA szakmai képzést folytatott, „nyugdíjra való jogosultságot megalapozó időszakként” vették nyilvántartásba. Ráadásul VA gyermekei Németországban jártak iskolába, továbbá családjával Hollandiában, a német határhoz nagyon közel telepedett le.

24. E tényezők fényében a kérdést előterjesztő bíróság felveti a kérdést, hogy a vitatott időszakoknak a nemzeti jog alapján történő figyelmen kívül hagyása összeegyeztethető-e az EUMSZ 21. cikkel.

25. E körülmények között a Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (szociális ügyek észak-rajna-vesztfáliai tartományi felsőbb bírósága, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) A [987/2009 rendelet] 44. cikkének (2) bekezdése értelmében figyelembe veszik-e a gyermekneveléssel töltött időszakot Hollandia – mint [a 883/2004 rendelet] II. címe szerint illetékes tagállam – jogszabályai alapján azáltal, hogy a gyermekneveléssel töltött idő Hollandiában tisztán helybenlakási időszakként alapoz meg nyugdíjjogosultságot?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

A Bíróság [Elsen] és [Reichel-Albert] ítéletének továbbfejlesztésével kiterjesztő módon úgy kell-e értelmezni a [987/2009 rendelet] 44. cikkének (2) bekezdését, hogy az illetékes tagállamnak akkor is figyelembe kell vennie a gyermekneveléssel töltött időszakot, ha a gyermeket nevelő személy a gyermeknevelést megelőzően és azt követően szakképzésre vagy foglalkoztatásra tekintettel ugyan csak ezen állam rendszerében rendelkezik nyugdíjra való jogosultságot megalapozó időszakokkal, azonban közvetlenül a gyermeknevelést megelőzően vagy azt követően nem fizetett járulékot e rendszerben?”

26. A 2021. április 23-i előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság 2021. május 4-én vette nyilvántartásba. A német, a cseh és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. A cseh kormány kivételével ugyanezen érdekelt felek képviseltették magukat a 2023. május 11-én tartott tárgyaláson.

IV. Elemzés

27. A nyugdíj¹¹ kiszámításához a tagállamok illetékes intézményei jellemzően az érintett személy által szerzett „biztosítási idők” vagy „tartózkodási idők” számát veszik alapul.¹² Tekintettel a 883/2004 és a 987/2009 rendeletek átfogó céljára, amely „kizárólag egyetlen koordinációs rendszer kidolgozása”, és ezáltal a nemzeti szociális biztonsági rendszerek különleges sajátosságainak tiszteletben tartása,¹³ azt, hogy mi számít „biztosítási időnek” vagy „tartózkodási időnek”, illetve mi feleltethető meg ezeknek, minden tagállam maga dönti el,¹⁴ amennyiben jogszabályaik tiszteletben tartják az EUMSZ-nek a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseit, ideértve az EUMSZ 21. cikket is.¹⁵

28. Néhány tagállam – de nem mindegyik – úgy rendelkezett, hogy a „gyermekneveléssel töltött időszakok” „biztosítási időnek” vagy „tartózkodási időnek” minősülnek, és ezért a nyugdíj megállapítása során figyelembe kell venni azokat.

29. Ezzel összefüggésben a 987/2009/EK rendelet 44. cikkének (2) bekezdése egy különös szabályt vezet be, amelynek célja annak meghatározása, hogy abban az esetben, ha valamely személy különböző tagállamokban dolgozott és nevelte gyermekeit, A tagállamnak (az a tagállam, ahol a személy dolgozott) milyen körülmények között kell a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” a saját jogszabályait alkalmaznia, és amely előírja, hogy ebben az esetben ezeket az időszakokat úgy kell kezelni, mintha azokat A tagállamban szerezték volna.¹⁶ Az A tagállam ezen illetékessége szubszidiárius jellegű a B tagállam illetékességéhez képest. Valójában

¹¹ A 883/2004 rendelet 1. cikkének w) pontja szerint a nyugdíj „nemcsak a nyugdíjakat foglalja magában, de azokat az általános összegű ellátásokat is, amelyek azokat helyettesíthetik, valamint a járulékok visszatérítésének formájában történt kifizetéseket, illetve a III. cím rendelkezéseire is figyelemmel az értékállóságot biztosító növekményeket vagy kiegészítő támogatásokat”. Ide tartozik a rokkantsági ellátások nyújtása, amelyekre VA állítása szerint a jelen ügyben jogosult (lásd a 883/2004 rendelet „Rokkantsági ellátások” című IV. fejezetét). Lásd még az említett rendelet 3. cikkének c) pontját, amely egyértelművé teszi, hogy ez a jogi aktus nemcsak az öregségi ellátásokra, hanem a rokkantsági ellátásokra is alkalmazandó.

¹² Lásd a jelen esetben a 883/2004 rendelet 45. cikkét, amely egyértelművé teszi, hogy valamely tagállam jogszabályai a rokkantsági ellátásokra való jogosultság megszerzését, fenntartását vagy feléledését biztosítási vagy tartózkodási idő teljesítéséhez köthetik.

¹³ Lásd többek között a 883/2004 rendelet (4) preambulumbekkezdését.

¹⁴ A „biztosítási idő” és a „tartózkodási idő” meghatározását illetően lásd a 883/2004 rendelet 1. cikkének t) és v) pontját. Mindkét fogalmat „azok[ra] a jogszabályok[ra] való hivatkozással határozzák meg], amelyek szerint az adott időszakot megszerezték vagy az megszerzettnek tekintendő”.

¹⁵ Lásd: Pensionsversicherungsanstalt ítélet (49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁶ Konkrétan ez azt jelenti, hogy amennyiben a tagállam jogszabályai általánosságban lehetővé teszik a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételét a nyugdíj megállapítása szempontjából, ez a jogszabály nem kezelheti a nemzeti szinten szerzettéltől eltérően az egy vagy több másik tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat”.

A tagállam akkor köteles a jogszabályait a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” alkalmazni, ha B tagállam jogszabályai még nem teszik lehetővé a gyermeknevelési időszakok figyelembe vételét.

30. Amint azt a cseh kormány kifejti, a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése nem annak biztosítására irányul, hogy a kedvezményezett helyzetére a legkedvezőbb jogszabályokat alkalmazzák, és nem is arra, hogy a tagállamokat arra kötelezze, hogy a „gyermekneveléssel töltött időszakokat” a jogszabályaik szerinti releváns „biztosítási időként” vagy „tartózkodási időként” vegyék figyelembe. Sokkal inkább az olyan helyzetek elkerülését szolgálja, amikor az ilyen időszakok valamely tagállam jogszabályai alapján nem lennének beszámíthatók, pusztán azért, mert azok egy másik tagállamban történtek. Ebben az értelemben e rendelkezés tehát az egyenlő bánásmód általános elvét tükrözi, amelyet a 883/2004 rendelet 5. cikke kodifikálni kíván,¹⁷ és amely közvetlenül ered az EUMSZ 21. cikkből.

31. Ahogy azt a Pensionsversicherungsanstalt ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem,¹⁸ az, hogy A tagállam jogszabályai a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése értelmében alkalmazandók-e a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra”, attól függ, hogy a következő három feltétel együttesen teljesül-e:

- B tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba;
- az érintett személyre A tagállam jogszabályait előzőleg alkalmazni kellett azon az alapon, hogy munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytatott abban a tagállamban; és
- e személy az említett tevékenység folytán továbbra is A tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott abban az időpontban, amikor e tagállam jogszabályainak értelmében a gyermeknevelési időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött.¹⁹

32. Az ügy irataiból és a kérdést előterjesztő bíróság által adott magyarázatokból arra következtettek, hogy VA nem teljesíti a fentiekben vázolt második és harmadik feltételt, mivel A tagállamban (Németországban) nem volt munkavállaló vagy önálló vállalkozó, és így a gyermekei születését megelőzően nem fizetett járulékokat a németországi kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerbe, noha ténylegesen befejezte szakmai képzését, és egyéves gyakorlatot teljesített egy ottani óvodában.

33. Megjegyzem azonban, hogy a Pensionsversicherungsanstalt ítéletében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése „nem szabályozza kizárólagosan [a] gyermeknevelési időszakok figyelembevételét”.²⁰ Az érintett személy ebben az ügyben szintén nem teljesítette a fenti 31. pontban meghatározott harmadik feltételt (de a másodikat nem). Amint arra a jelen indítvány 3. pontjában már rámutattam, a Bíróság megállapította, hogy bár az érintett személy e körülmények között nem támaszkodhatott a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésére, az A tagállam továbbra is köteles volt jogszabályait a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” alkalmazni, és ezeket az időszakokat úgy figyelembe venni, mintha azokat a saját területén szerezték volna. Ezt a következtetést az EUMSZ 21. cikkre

¹⁷ Lásd még ebben az értelemben az utóbbi rendelet (5) preambulumbekendését.

¹⁸ C-576/20, EU:C:2022:75, 32. pont.

¹⁹ Egyébiránt megjegyzem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az ugyanezen cikk (2) bekezdésében előírt kötelezettség nem alkalmazandó, amennyiben az érintett személy a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenysége miatt valamely *más* tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik vagy kerül.

²⁰ Lásd: Pensionsversicherungsanstalt ítélet, 55. pont.

és arra a tényre alapozta, hogy „kellően szoros kapcsolat” áll fenn ezen időszakok és az A tagállamban szerzett „biztosítási idő” (jelen esetben: foglalkoztatásban töltött időszak és önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időszak) között.²¹

34. Az említett ítélet fényében a kérdést előterjesztő bíróság második kérdését úgy kell értelmezni, hogy az lényegében arra irányul, hogy a Bíróságnak a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése helyett az EUMSZ 21. cikkben alapuló ítélkezési gyakorlatában kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” feltétele teljesül-e olyan esetben, mint az alapeljárásban szóban forgó. A kérdést előterjesztő bíróságnak e tekintetben fennálló kételyei abból erednek, hogy az Elsen, a Kauer, a Reichel-Albert és a Pensionsversicherungsanstalt ítéletekhez vezető ügyek felpereseitől eltérően, amely ügyekben a Bíróság ilyen „kellően szoros kapcsolat” fennállását állapította meg, VA *egyáltalán* nem fizetett járulékokat a németországi kötelező biztosítási rendszerben, és e tagállam jogszabályai alapján nem tekinthető Németországban „munkavállalónak” vagy „önálló vállalkozónak” az azt megelőző időszak tekintetében, hogy gyermekeit Hollandiában nevelte.

35. Ki fogom fejteni, hogy véleményem szerint ez a tény önmagában véve miért nem mentesíti az A tagállamot (Németország) azon kötelezettség alól, hogy jogszabályait a B tagállamban (Hollandia) szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” is alkalmazza. Mielőtt azonban rátérnék erre a kérdésre, választ adok a fenti 31. pontban vázolt azon első feltétel értelmezésére vonatkozó első kérdésre, amely szerint – annak érdekében, hogy az A tagállamra kiterjedjen az ilyen kötelezettség – a „gyermekneveléssel töltött időszak” nem vehető figyelembe a B tagállam jogszabályai alapján. E tekintetben megjegyzem, hogy a Bizottság szerint e kérdésnek a jelen ügyben nincs relevanciája, mivel a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében meghatározott második és harmadik feltétel semmiképpen sem teljesül. Egyetértek azzal, hogy az alapeljárásban VA nem hivatkozhat erre a rendelkezésre. Ez azonban véleményem szerint nem jelenti azt, hogy irreleváns lenne az a kérdés, hogy B tagállam (itt Hollandia) nem veszi figyelembe a vitatott időszakokat. Úgy vélem ugyanis, hogy abban az esetben, ha a 883/2004 és a 987/2009 rendelet időbeli hatálya miatt alkalmazandó (mint a jelen ügyben is), értelemszerűen alkalmazandó a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében foglalt első feltétel, amennyiben a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételének kérdését nem e rendelkezés szabályozza, hanem azt a Bíróság által az EUMSZ 21. cikk alapján kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálat alapján kell eldönteni.

A. Az első kérdés: mikor veszik figyelembe a B tagállam jogszabályai a gyermekneveléssel töltött időszakot?

36. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy teljesül-e a fenti 31. pontban vázolt első feltétel, ha a B tagállam (itt Hollandia) jogszabályai alapján az ilyen időszak nem azért keletkeztet nyugdíjjogosultságot, mert „biztosítási időnek” minősül, hanem azért, mert „tartózkodási időnek” számít.

37. Előjáróban két dolgot szeretnék nagyon világossá tenni. Először is azt kívánom kifejtetni, amint azt már a fenti 35. pontban jeleztem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében foglalt ezen feltétel *mutatis mutandis* alkalmazandó, ha az érintett személy nem tudja kérelmét e rendelkezésre alapozni, és ehelyett az EUMSZ 21. cikkre, valamint a Bíróság által az Elsen, a Kauer, a Reichel-Albert és a Pensionsversicherungsanstalt ítéletben kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatára kell támaszkodnia.

²¹ Uo., 66. pont.

38. E tekintetben először is emlékeztetek arra, hogy amint azt a Pensionsversicherungsanstalt ügyre vonatkozó indítványomban²² kifejtettem, a 883/2004 és a 987/2009 rendelet egyik alapelve az, hogy az e rendelet hatálya alá tartozó személyekre „csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak”.²³

39. Véleményem szerint ezt az alapelvet nemcsak a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során kell betartani, hanem az EUMSZ 21. cikkben alapuló „kellően szoros kapcsolat” feltételének alkalmazása során is. Ellenkező esetben ugyanis a gyermekeit külföldön nevelő személy e feltétel vizsgálata alapján rendelkezhetne a mind az A, mind a B tagállam által figyelembe vett releváns „gyermekneveléssel töltött időszakokkal” (kettős beszámítás), vagy „kiválaszthatná”, hogy az A és a B tagállam jogszabályai közül melyik a számára kedvezőbb, tekintettel arra, hogy mindkét jogszabály alkalmazható a helyzetére. Az eredmény az lenne, hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltétel vizsgálatát nem lehetne úgy tekinteni – a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdéséhez hasonlóan –, mint amely az A tagállam pusztán szubszidiárius hatáskörét vezeti be.²⁴ Ehelyett kettős hatáskör bevezetésének kellene tekinteni (mind az A, mind a B tagállam tekintetében).

40. Ezenkívül megjegyzem, hogy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése szerint „a Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz”.²⁵ Ezért hajlok az e rendelkezés olyan értelmezésének elutasítására, amely ellentétes az e két rendelet alapjául szolgáló átfogó logikával vagy az alapelveik egyikével.²⁶

41. E tekintetben emlékeztetek arra is, hogy miközben az EUMSZ 21. cikk célja különösen annak biztosítása, hogy a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló polgárokat ne érje hátrányos megkülönböztetés, és – amint azt a Bíróság megállapította – ne tántorodjanak el e jog gyakorlásától az e szabadságot gátló akadályok miatt, e rendelkezés célja nem annak biztosítására irányul, hogy e polgárok ne kerüljenek előnyös helyzetbe e jog gyakorlásának ténye miatt. Nyilvánvaló, hogy ha a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló személy jogosult lenne arra, hogy az általa külföldön szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat” mind az A, mind a B tagállam figyelembe vegye, vagy hogy „kiválassza”, hogy mely jogszabályokat kelljen alkalmazni ezekre az időszakokra, ahelyett, hogy csak akkor hivatkozhatna A tagállam jogszabályaira, ha B tagállam jogszabályai még nem teszik lehetővé a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételét, az ilyen személy kedvezőbb helyzetben lenne, mint az a személy, akinek egész élete egyetlen tagállam területén zajlott le. Ez az eredmény túlmutatna azon, amit az EUMSZ 21. cikk előír.

42. Végül megjegyzem, hogy az Elsen, a Kauer és a Reichel-Albert ítéletekben, valamint a közelmúltban a Pensionsversicherungsanstalt ítéletben „B tagállamként” fellépő egyik tagállam (nevezetesen Franciaország, Belgium és Magyarország) sem vette figyelembe a saját jogszabályai

²² C-576/20, EU:C:2022:75, 64. és 65. pont.

²³ Lásd a 883/2004 rendelet 11. cikkének (1) bekezdését. Az említett rendelet és a 987/2009 rendelet által létrehozott koordinációs rendszer kettős célt szolgál, amely egyrészt annak megakadályozása, hogy az e rendelet hatálya alá tartozó személyek – a rájuk nézve irányadó szabályozás hiányában – a szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelem nélkül maradjanak, másrészt több nemzeti szabályozás egyidejű alkalmazásának és az esetlegesen ebből eredő bonyodalmaknak az elkerülése (lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i Pensionsversicherungsanstalt [Rehabilitációs támogatás] ítélet, C-135/19, EU:C:2020:177, 46. pont).

²⁴ Lásd az említett ítélet 46. pontját.

²⁵ Kiemelés tőlem.

²⁶ Amint azt az alábbiakban kifejttem, ez természetesen nem érinti azt a tényt, hogy a nemzeti rendelkezésnek a másodlagos uniós jog rendelkezésével (mint például a jelen esetben a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése) való összeegyeztethetősége nem jár szükségképpen azzal a hatással, hogy az adott intézkedést kivénné az EUMSZ rendelkezéseinek hatálya alól (lásd e tekintetben: 2013. április 11-i Jeltés és társai ítélet (C-443/11, EU:C:2013:224, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

szerint a releváns „gyermekneveléssel töltött időszakokat”. Következésképpen a Bíróság eddig csak olyan összefüggésben vizsgálta a „kellően szoros kapcsolat” feltételét, amikor egyértelmű volt, hogy B tagállam nem vette figyelembe a releváns „gyermekneveléssel töltött időszakokat”.²⁷

43. A fenti megfontolásokból véleményem szerint az következik, hogy a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” és az A tagállamban szerzett „biztosítási idők” között csak akkor állapítható meg „kellően szoros kapcsolat”, ha egyértelmű, hogy a B tagállam saját jogszabályai alapján nem veszi figyelembe a szóban forgó „gyermekneveléssel töltött időszakokat”. Ezt, az uniós jogalkotó által a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésébe kifejezetten beillesztett feltételt abban az összefüggésben, amelyben a tagállamok kötelesek mind e rendelkezésnek, mind a Bíróság által az EUMSZ 21. cikk alapján kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” tesztnek megfelelni, úgy kell tekinteni, hogy az *mutatis mutandis* alkalmazandó, amikor e feltételre hivatkoznak.

44. Ezt követően másodszer szeretném tisztázni, hogy abban a helyzetben, amikor a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének alkalmazandó feltételei teljesülnek, a B tagállam olyannak tekinthető, mint amely a „gyermekneveléssel töltött időszakokat” a saját jogszabályai szerint figyelembe veszi, még akkor is, ha ezek az időszakok a „biztosítási idők” helyett a „tartózkodási időhöz” hasonlíthatók. A 987/2009 rendelet 44. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis „gyermekneveléssel töltött időszak” „bármely olyan időszak, amelyet valamely tagállam nyugellátásra vonatkozó jogszabályai jogosultsági időként ismernek el, vagy amely kimondottan gyermeknevelés miatt nyugdíjkiegészítést biztosít, függetlenül ezen időszakok kiszámításának módszerétől [...]”.

45. E tág meghatározásból következik, hogy annak megállapítása érdekében, hogy az ezen rendelet 44. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „gyermekneveléssel töltött időszakokat” figyelembe veszik-e B tagállam jogszabályai szerint, csak azt kell megvizsgálni, hogy az ilyen időszakokat beszámítják-e (vagy nyugdíjkiegészítésnek tekintik-e) e tagállam nyugdíj jogszabályai szerint. Az, hogy ezeket az időszakokat pontosan hogyan számítják be, beleértve azt is, hogy „biztosítási időként” vagy „tartózkodási időként” számítják-e be, nem bír jelentőséggel.

46. Véleményem szerint, valamint a fenti 39. és 40. pontban foglaltakkal megegyező logikát követve ez a meghatározás értelemszerűen alkalmazandó az EUMSZ 21. cikk alapján kidolgozott „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálata keretében. Ellenkező esetben ugyanis az adott személy jogosult lenne arra, hogy ugyanazt a gyermekneveléssel töltött időszakot kétszer is figyelembe vegyék (mind A, mind B tagállam jogszabályai szerint), feltéve, hogy B tagállam csak „tartózkodási időként” veszi figyelembe ezt az időszakot, nem pedig „biztosítási időként”.²⁸ Egy ilyen eredmény ellentétes lenne a 883/2004 és a 987/2009 rendelet átfogó logikájával, és

²⁷ Tekintettel arra, hogy a Bíróság az *Elsen*, a *Kauer*, a *Reichel-Albert* vagy a *Pensionsversicherungsanstalt* ítéleteiben nem jelentette ki egyértelműen, hogy B tagállam jogszabályai nem írták elő a releváns „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételét, ezen ítéleteket úgy kell értelmezni, hogy az ilyen időszakokra az A tagállam jogszabályait kell alkalmazni a B tagállam jogszabályainak kizárásával (lásd ezen értelmezés alátámasztására: *Elsen* ítélet [28. pont]; *Kauer* ítélet [30. és 31. pont]). Véleményem szerint azonban ez az értelmezés helytelen lenne, legalábbis olyan helyzetben, amikor a 883/2004 és a 987/2009 rendelet időbeli hatályuk miatt alkalmazandók (ami az *Elsen*, a *Kauer*, a *Reichel-Albert* ítéletekben nem volt így). Valójában ez azt jelentené, hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálata során egy személy *csak* az A tagállam jogszabályaira hivatkozhatna, míg a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése szerint ugyanez a személy hivatkozhatna a B tagállam jogszabályaira is, és amennyiben e jogszabályok nem veszik figyelembe a „gyermekneveléssel töltött időszakot”, az A tagállam jogszabályaira (lényegében kettős „esélyt” kapna az ilyen időszakok figyelembevételére). Véleményem szerint a „kellően szoros kapcsolat” tesztje, amelyet az EUMSZ 21. cikk alapján dolgoztak ki, nem biztosíthat alacsonyabb szintű védelmet az uniós polgárok számára, mint ez a rendelkezés.

²⁸ Ilyen esetben B tagállam úgy tekintendő, mint amely *nem* teszi lehetővé a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételét a saját jogszabályai alapján. A tagállam tehát köteles lenne a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatával a B tagállamban gyermekneveléssel töltött időszakokra a saját jogszabályait alkalmazni. A gyakorlatban azonban ezek az időszakok a B tagállam jogszabályai szerint továbbra is „tartózkodási időként” lennének beszámíthatók.

túlmutatna azon, amit az EUMSZ 21. cikk megkövetel. Ugyanakkor egy ilyen eredmény az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogát is sértené, mivel – ellenkező esetben – e polgárok nem tudnák elérni, hogy az A tagállam figyelembe vegye azt az időt, amelyet gyermekeik nevelésével töltöttek a B tagállamban, ha ez utóbbi jogszabályai szerint ez az időszak nem „biztosítási időnek”, hanem „tartózkodási időnek” minősülne, mivel ez az időszak nem tekinthető „gyermekneveléssel töltött időszakként”, és így nem keletkezne kötelezettség A tagállam számára. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság Pensionsversicherungsanstalt ítéletéből az következik, hogy az uniós jogalkotó a 987/2009 rendelet 44. cikkének elfogadásakor csak a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételére vonatkozó, az EUMSZ 21. cikkből eredő kötelezettségek egy részét konkretizálta. Mivel e kötelezettségek alkalmazási köre tágabb, mint az említett másodlagos jogi aktusban meghatározottaké, úgy tűnik számomra, hogy a „gyermekneveléssel töltött időszak” fogalmának meghatározása az EUMSZ 21. cikk alapján nem lehet szűkebb, mint a 987/2009 rendelet 44. cikke alapján.

47. Az alapeljárásban szóban forgó ügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy a „gyermekneveléssel töltött időszakokat” már figyelembe veszik-e a B tagállam (Hollandia) jogszabályai szerint. Az említett bíróság által elvégzendő vizsgálatok függvényében emlékeztetek arra, hogy az alapeljárásban szóban forgó jogvita VA rokkantsági ellátásra, nem pedig öregségi nyugdíjra való jogosultságára vonatkozik.²⁹ A holland kormány a tárgyaláson kifejtette, hogy nemzeti joga nem teszi lehetővé, hogy rokkantsági ellátást állapítsanak meg a VA-hoz hasonló önálló vállalkozóknak, és hogy csak egy más típusú nyugdíj, nevezetesen az öregségi nyugdíj megállapítása szempontjából a „gyermekneveléssel töltött időszak” hasonlíthat a „tartózkodási időhöz”. Továbbá megállapította, hogy amennyiben az alapeljárás csak a rokkantsági ellátások megállapítására vonatkozik, úgy kell tekinteni, hogy e tagállam jogszabályai szerint *nem* veszik figyelembe a gyermekneveléssel töltött időszakot.³⁰

48. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésére történő válaszadás céljából tett észrevételek után most rátérek arra, hogy a Bíróság által az Elsen, a Kauer és a Reichel-Albert, valamint a közelmúltban a Pensionsversicherungsanstalt ítéleteiben alkalmazott „kellően szoros kapcsolat” tesztje teljesül-e a jelen ügyben.

B. A második kérdés: mi minősül „kellően szoros kapcsolatnak”?

49. A második kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az EUMSZ 21. cikk szerinti, a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembe vételére vonatkozó kötelezettség az A tagállam (itt Németország) esetében akkor is fennáll-e, ha – mint az alapeljárásban – az érintett személy az e tagállamban folytatott „munkavállalói” vagy „önálló vállalkozói tevékenysége” miatt csak *azt követően* fizetett járulékokat, hogy gyermekeit egy vagy több másik tagállamban nevelte, és egyáltalán nem fizetett a gyermekei születése *előtt*. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten hivatkozik az Elsen, a Kauer és a Reichel-Albert ítéletekre, amelyekben a Bíróság megalkotta és továbbfejlesztette a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatát.

²⁹ Megjegyzem, hogy a német kormány szerint ahhoz, hogy a „gyermekneveléssel töltött időszakot” úgy tekintsék, hogy azokat B tagállam jogszabályai szerint „figyelembe vették”, csak az számít, hogy e jogszabályok szerint azokat bármilyen típusú nyugdíj (legyen az öregségi vagy rokkantsági nyugdíj) megállapítása céljából beszámítják. Nem értek ezzel egyet. Véleményem szerint meg kell vizsgálni, hogy beszámítják-e azokat a szóban forgó konkrét nyugdíjtípusra.

³⁰ A teljesség kedvéért megjegyzem, hogy a holland kormány azt állítja, hogy a jelen ügyben a 883/2004 rendelet II. címe alapján illetékes tagállam (B tagállam) nem Hollandia, hanem Németország, mivel VA rokkantsága akkor keletkezett, amikor ő Németországban lakott és dolgozott. Ez az értelmezés véleményem szerint egyértelműen téves. Annak meghatározásához ugyanis, hogy egy adott időszakra (mint például a jelen esetben a „gyermekneveléssel töltött időszakra”) melyik jogszabályt kell alkalmazni, az érintett személy adott időszak alatt fennálló helyzetét kell figyelembe venni, nem pedig azt az időpontot, amikor e személy nyugdíjra vált jogosultta.

50. Egyrészt kifejtem, hogy véleményem szerint miért kell ellenállni annak a kísértésnek, hogy a „kellően szoros kapcsolat” fogalmát túlságosan kiterjesszük, amikor a 883/2004 és a 987/2009 rendeletek időbeli hatályuk miatt alkalmazandók, másrészt hogy miért gondolom, hogy egy ilyen kapcsolat akkor is fennállhat, ha valamely személy „munkavállalói” vagy „önálló vállalkozói tevékenysége” miatt nem fizetett járulékokat A tagállam kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerében, mielőtt gyermekei nevelése céljából a B tagállamba költözött.

1. A „kellően szoros kapcsolat” feltételének a Pensionsversicherungsanstalt ítéletet követő vizsgálata

51. Amint azt már a Pensionsversicherungsanstalt ügyre vonatkozó indítványomban³¹ kifejtettem, úgy tűnik számomra, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének elfogadásakor az uniós jogalkotó tudatosan döntött úgy, hogy *nem* hivatkozik a Bíróság által a korábban alkalmazandó rendszer alapján (azaz abban a helyzetben, amikor időbeli hatálya miatt az 1408/71 rendelet volt alkalmazandó) megfogalmazott „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatára. Mivel ez a rendelkezés az Elsen és a Kauer ítéletet követően (bár a Reichel-Albert ítéletet megelőzően) született, az uniós jogalkotó – ha akarta volna – *expressis verbis* elfogadhatta volna azt oly módon, hogy a vizsgálatot teljes mértékben beépíti a másodlagos uniós jogba. Mégis, talán annak a ténynek köszönhetően, hogy a „kellően szoros kapcsolat” vizsgálata eleve nem olyan egyértelmű (és nyitott módon van megfogalmazva), mint a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében egyértelműen meghatározott három feltétel, és e rendelkezés a 883/2004 rendelet II. címében foglalt hatásköri szabályok alól kívánt (korlátozott és egyértelműen körülírt) kivételt bevezetni, úgy döntött, hogy ezt nem teszi meg.³²

52. Ugyanezen és bizonyos további okok³³ alapján úgy vélem, hogy bár a Bíróság most úgy döntött – az én javaslatommal ellentétben –,³⁴ hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálata továbbra is releváns marad olyan helyzetekben, amikor a 883/2004 és a 987/2009 rendeletek (és nem az 1408/71 rendelet) időbeli hatályuk miatt alkalmazandók, ellen kell állni a kísértésnek, hogy a helyzetek egyre szélesebb körét tereljük az említett rendeletek helyett az EUMSZ 21. cikk alapján a „kellően szoros kapcsolat” vizsgálata alá.

53. E jelenséghez valóban több tényező is hozzájárulhat. Először is, az, hogy mi minősül „kellően szoros kapcsolatnak” (és mi nem), amint azt az imént kifejtettem, nem egyértelmű. A „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálata természeténél fogva nyitott, és attól függ, hogy az egyes esetekben mi tekinthető releváns körülménynek. Az Elsen, a Kauer, a Reichel-Albert és a Pensionsversicherungsanstalt ítéletekben különböző tényezőket – többek között azt, hogy a felperes kizárólag az A tagállamban dolgozott, vagy hogy kizárólag ebben a tagállamban fizetett járulékot – emeltek ki anélkül, hogy bármelyiket döntőként jelölték volna meg.³⁵ Másodszor, a

³¹ C-576/20, EU:C:2022:75, 60–63. pont.

³² Uo., 64. és 65. pont.

³³ Összefüggésben különösen azzal a ténnyel, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének tartalmát tökéletesen tükröző tagállami jogszabályok a Pensionsversicherungsanstalt ítéletet követően az EUMSZ 21. cikkel ellentétesnek minősülhetnek, ha nem teszik lehetővé a „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételét más helyzetekben (az ilyen helyzeteket nehéz előre látni, mivel a „kellően szoros kapcsolat” feltétele eleve nem egyértelmű).

³⁴ Lásd a Pensionsversicherungsanstalt ügyre vonatkozó indítványom.

³⁵ Például az Elsen ítéletében a Bíróság megállapította, hogy mivel „szoros kapcsolat” állt fenn ezen időszakok és U. Elsen németországbeli tevékenységi időszakai között, U. Elsen esetében nem lehet úgy tekinteni, hogy megszüntette a Németországban folytatott valamennyi keresőtevékenységét és emiatt a lakóhelye szerinti tagállam (Franciaország) jogszabályainak hatálya alá került. Ezzel szemben a Reichel-Albert ítéletében úgy tűnik számomra, hogy a Bíróság következtetését valamilyen módon más megfontolások befolyásolták. Az egyik, hogy D. Reichel-Albert kizárólag egy és ugyanazon tagállamban (Németország) dolgozott és fizetett járulékot lakóhelyének egy másik olyan tagállamba (Belgium) történő ideiglenes áthelyezését megelőzően és azt követően, amelyben soha nem dolgozott. A másik, hogy D. Reichel-Albert Belgiumba kifejezetten családi okokból és közvetlenül Németországból költözött, ahol a költözését megelőző hónapig alkalmazásban állt.

Bíróság eddig mindig arra a következtetésre jutott, hogy „kellően szoros kapcsolat” áll fenn, és soha nem arra, hogy az hiányzik. Valójában az e feltételt vizsgáló korábbi ítéletek azt mutatják, hogy a Bíróság hajlamos inkább kiterjeszteni, mintsem korlátozni azon helyzetek számát, amelyekben az A tagállamnak a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra” is alkalmaznia kell a jogszabályait. Míg például az Elsen ítéletben és a Kauer ítéletben a felperes mindaddig az A tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott, amíg a külföldön szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” el nem kezdődtek,³⁶ addig a Reichel-Albert ítéletben és a Pensionsversicherungsanstalt ítéletben³⁷ ugyanez nem volt igaz a felperesre, és ez mégsem akadályozta meg a Bíróságot abban, hogy megállapítsa, hogy „kellően szoros kapcsolat” áll fenn.

54. E megfontolások fényében aligha meglepő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében számos olyan körülményt (mint például azt, hogy VA teljes szakmai pályafutása Németországhoz kötődik, hogy kizárólag Németországban járt iskolába, vagy hogy Hollandiában Aachen város határától mindössze néhány száz méterre lakott, és hogy gyermekei Németországban jártak iskolába) említett, amelyek potenciálisan relevánsak lehetnek a „kellően szoros kapcsolat” fennállásának megállapítása szempontjából.³⁸

55. A következő szakaszokban megkísérlem tisztázni e vizsgálat hatályát. Először is (a) részletezem azokat a megfontolásokat, amelyek véleményem szerint *nem* relevánsak az ilyen kapcsolat fennállásának megállapítása szempontjából, majd azok mellett érvelek (b), amelyeket ezzel szemben meghatározónak ítélek.

a) Irreleváns megfontolások

56. Először is, tekintettel arra, hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatát olyan ügyekben dolgozták ki, amelyekben a Bíróság két kérdésre fordította figyelmét (nevezetesen egyrészt arra, hogy az A tagállam köteles-e alkalmazni a saját jogszabályait a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra, másrészt pedig arra, hogy ha ez a helyzet áll fenn, e jogszabályok úgy kezelik-e ezeket az időszakokat, mintha azokat a területén szerezték volna, és ezért összeegyeztethető-e az EUMSZ 21. cikkel),³⁹ csábító lehet úgy tekinteni, hogy az e kérdések közül a második kérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat az elsőre is vonatkozik.

57. E tekintetben megjegyzem, hogy a Pensionsversicherungsanstalt ítéletében a Bíróság emlékeztetett többek között arra, hogy az olyan nemzeti szabályozást, amely hátrányos helyzetbe hozza egyes saját állampolgárait pusztán azért, mert gyakorolták a más tagállamban történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat, úgy kell tekinteni, hogy az egyenlőtlen bánásmódhoz vezet, amely ellentétes a tartózkodási szabadság gyakorlása során az uniós polgári jogállás mögött meghúzódó elvekkel.⁴⁰ Egyetértek azzal, hogy a jelen ügyben, ha VA Németországban nevelte volna gyermekeit, a releváns „gyermekneveléssel töltött időszakokat” az

³⁶ Lásd: Elsen ítélet (26. pont); Kauer ítélet (32. pont).

³⁷ Valójában mindkét esetben a felperes már több hónappal, sőt több mint egy évvel az említett időszakok kezdete előtt nem tartozott az A tagállam jogszabályainak hatálya alá.

³⁸ Lásd a fenti 23. pontot.

³⁹ Valójában, amint azt a Pensionsversicherungsanstalt ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem (C-576/20, EU:C:2022:75, 38. pont), a 883/2004 és a 987/2009 rendelet hatálybalépését megelőzően a Bíróság ítélkezési gyakorlata – értelmezésem szerint – kétlépcsős megközelítés köré épült, amely a következőkön alapult: A tagállam jogszabályainak alkalmazhatósága a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra mindaddig, amíg „szoros kapcsolat” vagy „kellően szoros kapcsolat” áll fenn ezen időszakok és az A tagállamban keresőtevékenységgel szerzett időszakok között (első lépés) és az EUMSZ 21. cikkből eredő azon kötelezettség, hogy az ilyen jogszabályok a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokat úgy kezeljék, mintha azokat A tagállamban szerezték volna meg (vagyis az ilyen időszakokat azonos módon kezeljék) (második lépés).

⁴⁰ Lásd: Pensionsversicherungsanstalt ítélet (61. pont); Reichel-Albert ítélet (42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

alkalmazandó német jogszabályok alapján (azaz az SGB VI. könyv 56. §-a (3) bekezdésének első mondata alapján) automatikusan figyelembe kellett volna venni. VA tehát – hasonlóan az Elsen, a Kauer, a Reichel-Albert és a Pensionsversicherungsanstalt ügyben indított eljárások felpereseihez – kizárólag azért került hátrányos helyzetbe, mert gyermekeit nem Németországban, hanem Hollandiában nevelte.

58. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az a tény, hogy az alapeljárásban szereplő VA-hoz hasonló személy hátrányt szenved azon okból, hogy az általa külföldön szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat” az A tagállam nem veszi figyelembe, önmagában nem releváns azon kérdés szempontjából, hogy van-e „kellően szoros kapcsolat” a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” és az A tagállamban szerzett „biztosítási idő” között. Inkább ahhoz a kérdéshez kapcsolódik, hogy az A tagállam jogszabályai összeegyeztethetők-e az EUMSZ 21. cikkel.

59. Véleményem szerint e két kérdés egymástól elkülönül és nem vonható össze. Ezt a Bíróság a Pensionsversicherungsanstalt ítéletében megerősítette.⁴¹ Így pusztán az a tény, hogy egy olyan személy, mint VA hátrányt szenved amiatt, hogy a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat” az A tagállam nem veszi figyelembe, nem szolgálhat alapul azon helyzetek körének bővítésére, amelyekben „kellően szoros kapcsolat” áll fenn.⁴²

60. Másodszor, megjegyzem, hogy a német kormány által a tárgyalás során felhozott érvek többsége arra a tényre összpontosított, hogy VA erősebben kötődik Hollandiához, mint Németországhoz. E kormány álláspontja szerint Németországnak emiatt nem kellene alkalmaznia a jogszabályait a VA által Hollandiában szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra”.

61. Nem értek egyet ezzel az elemzéssel. Véleményem szerint pusztán az a tény, hogy az érintett személy a releváns „gyermekneveléssel töltött időszakok” alatt B tagállam szociális biztonsági rendszeréhez is kapcsolódik (például azért, mert ezekben az időszakokban az adott tagállamban kötelező biztosítás hatálya alá tartozik), nem akadályozza meg, hogy ezekre az időszakokra A tagállam jogszabályait alkalmazzák. Amint azt az első kérdésre adott válaszomban kifejtettem, a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálata *nem* arra irányul, hogy – attól függően, hogy a felperes melyik szociális biztonsági rendszerrel áll szorosabb kapcsolatban – meghatározza, hogy (az A és a B tagállam jogszabályai közül) melyik jogszabály alkalmazandó. E vizsgálat célja inkább az, hogy az A tagállam számára egy szubszidiárius (maradvány) hatáskört vezessen be, amely nem érinti azt a tényt, hogy ha a „gyermekneveléssel töltött időszakokat” B tagállam jogszabályai alapján veszik figyelembe, akkor kizárólag e tagállam jogszabályai alkalmazandók.

62. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy – amint arra a Bizottság a tárgyalás során rámutatott – a „kellően szoros kapcsolat” feltételét a Bíróság először az Elsen ítéletében dolgozta ki, amely egy határ menti munkavállalóra vonatkozott. A határ menti munkavállalók elkerülhetetlenül kötődnek mind a munkavégzésük helye szerinti tagállamhoz, mind a lakóhelyük szerinti

⁴¹ Lásd különösen ezen ítélet 63. és 64. pontját.

⁴² Hozzáteszem, hogy ha minden egyes alkalommal, amikor valamely személy az EUMSZ rendelkezései alapján gyakorolja a szabad mozgáshoz való jogát, az egyetlen szempont az lenne, hogy az adott személy hátrányos helyzetbe kerülne-e, ha nem támaszkodhatna továbbra is a rá korábban alkalmazandó tagállami jogszabályokra, akkor a 883/2004 és a 987/2009 rendelet által létrehozott koordinációs rendszer részét képező szabályok összességükben feleslegessé válnának. Egy ilyen eredmény nemcsak a tagállamok, hanem maguk az uniós polgárok számára is sok bizonytalanságot okozna (és így végső soron inkább sértené, mint elősegítené az említett rendelkezések által védett szabad mozgáshoz való joguk gyakorlását).

tagállamhoz. Így egyértelmű, hogy pusztán az a tény, hogy egy személy kötődik a B tagállamhoz, nem zárja ki, hogy e személynek „kellően szoros kapcsolata” legyen az A tagállam szociális biztonsági rendszerével is.

63. Harmadszor, úgy is lehet érvelni, hogy a „kellően szoros kapcsolat” megállapításához a felperesnek élete során kizárólag egy tagállamban (A tagállamban) kell dolgoznia. A Bíróság az Elsen, a Kauer, a Reichel-Albert és a Pensionsversicherungsanstalt ítéletében hangsúlyozta ezt a körülményt.

64. Ezzel a megközelítéssel kapcsolatban azonban két problémát látok. Először is, ez hátrányosan érintené azokat az uniós polgárokat, akik több tagállamban dolgoztak, és ezért az EUMSZ rendelkezéseinek alkalmazásával éltek a szabad mozgáshoz való jogukkal. Lehetséges például, hogy valamely személy csak az A tagállamban dolgozott azt megelőzően és közvetlenül azt követően, hogy a B tagállamban gyermeket nevelt. Meg kell-e fosztani e személyt attól a lehetőségtől, hogy a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” tekintetében A tagállam jogszabályaira hivatkozzon, csak azért, mert ezt követően C, vagy akár B tagállamban és már nem A tagállamban dolgozik?

65. Másodszor ez a megközelítés aránytalan kötelezettséget jelent az A tagállam részére. Képzeljük el, hogy az érintett személynek *egyáltalán* nem volt kapcsolata A tagállammal, mielőtt gyermekeit B tagállamban nevelte volna, de ezt követően kizárólag A tagállamban dolgozott. Kötelező lenne-e e tagállamnak még akkor is alkalmazni a jogszabályait a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokra”, ha az érintett személy csak sok évvel később kezdett el dolgozni e tagállam területén, csak azért, mert kijelenthető, hogy kizárólag ott dolgozott?

66. Végül nem hiszem, hogy a „kellően szoros kapcsolat” fennállása – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság állítja – pusztán azon a tényen alapulhat, hogy az érintett személy élete a gyermekei születését követően „túlnyomórészt” A tagállam jogi, gazdasági és társadalmi rendszerére irányul (például azért, mert a gyermekek A tagállamban járnak iskolába, vagy mert csupán néhány kilométerre lakott e tagállam határától). Ez a szempont túlságosan bizonytalan és kiszámíthatatlan, és nem teszi egyértelműbbé a „kellően szoros kapcsolat” feltételének vizsgálatát.

67. Miután mindezen pontosításokat megtettem, már csak fel kell vázolnom, hogy milyen megfontolások meghatározóak a „kellően szoros kapcsolat” fennállásának megállapítása szempontjából.

b) Meghatározó megfontolások

68. Számomra egyértelmű, hogy a „kellően szoros kapcsolat” megállapítása szempontjából meghatározó tényező az, hogy az érintett személy „biztosítási időt” szerzett A tagállamban *azt megelőzően* (de nem feltétlenül azt követően), hogy gyermekeit B tagállamban nevelte volna (első feltétel). Véleményem szerint az a tény, hogy az érintett személy a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” *után* visszament dolgozni A tagállamba, megerősítheti a Bíróság azon következtetését, hogy „kellően szoros kapcsolat” áll fenn. Ez azonban nem előfeltétele az ilyen kapcsolat meglétének.

69. Ha ugyanis az érintett személynek, annak érdekében, hogy A tagállam jogszabályainak előnyeit élvezhesse, gyermekei B tagállamban történő nevelését *követően* ismét e tagállamban kellene munkát vállalnia vagy további „biztosítási időt” szereznie, akkor az az érintett személyt egész egyszerűen az EUMSZ 21. cikk szerinti, más tagállamokban való szabad mozgáshoz és

tartózkodáshoz való joga gyakorlásában érintené (mivel – a határ menti munkavállalók kivételével – az érintett személynek ténylegesen vissza kellene költöznie A tagállamba, hogy az ilyen további „biztosítási időt” megszerezze).

70. Ezenkívül úgy vélem, hogy bár az A tagállamban szerzett „biztosítási időnek” nem kell közvetlenül megelőznie a gyermeknevelésre szánt időszakokat, az A tagállamnak kell lennie az utolsó olyan tagállamnak, amelyben az érintett személy „biztosítási időt” szerzett, mielőtt gyermekeit a B tagállamban nevelte volna (második feltétel). Sőt, véleményem szerint, ha egy személy „biztosítási időt” szerzett A tagállamban, majd C tagállamban, mielőtt gyermekeit B tagállamban nevelte volna, akkor az ezen utóbbi tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat” úgy kell tekinteni, hogy azok az A tagállamban szerzethez képest szorosabban kapcsolódnak a C tagállamban szerzett „biztosítási időhöz”. Ilyen helyzetben A tagállam helyett a C tagállamnak kell az ilyen időszakokra a jogszabályait alkalmaznia.⁴³

71. Hozzáteszem, hogy a második feltétel összhangban van a 987/2009 rendelet 44. cikkének (3) bekezdésében megállapított szabállyal, amely előírja, hogy A tagállam azon kötelezettsége, hogy saját jogszabályai szerint vegye figyelembe a B tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat”, már nem érvényes, „amennyiben az érintett személy a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenysége miatt valamely más tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik vagy kerül”.

72. Ebből következik, hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltétele vizsgálatának véleményem szerint két lényeges összetevőn kell alapulnia. Először is, az érintett személynek „biztosítási időt” kell szereznie A tagállamban *azt megelőzően* (de nem feltétlenül *azt követően*), hogy gyermekeit B tagállamban nevelte. Másodsor, A tagállamnak kell lennie az utolsó olyan tagállamnak, amelyben az érintett személy ilyen „biztosítási időt” szerzett, mielőtt gyermekeit B tagállamban nevelte.

2. Az olyan helyzetre történő alkalmazás, mint amilyen az alapeljárásban szerepel

73. A Pensionsversicherungsanstalt ítélet rendelkező részében a Bíróság kifejezetten hangsúlyozta, hogy az érintett személy mind *azt megelőzően*, mind *azt követően*, hogy lakóhelyét egy másik tagállamba helyezte át, ahol gyermekeit nevelte, kizárólag az A tagállamban fizetett járulékokat. E megfogalmazás alapján felmerülhet a kérdés, amint *azt* a kérdést előterjesztő bíróság fel is teszi a jelen ügyben, hogy a „kellően szoros kapcsolat” feltétele teljesül-e az olyan helyzetben, mint amilyenről az alapeljárásban szerepel, amelyben VA az A tagállamban (Németország) – értelmezésem szerint „biztosítási időnek” megfeleltethető – időszakokat szerzett *azt megelőzően*, hogy gyermekeit a B tagállamban (Hollandia) nevelte volna, de csak néhány évvel azután kezdett el járulékokat fizetni az első tagállam kötelező biztosítási rendszerében, hogy idejét már nem gyermekei nevelésének szentelte.

74. Véleményem szerint ez a körülmény önmagában nem akadályozhatja meg – amint *azt* a fenti 35. pontban már kifejtettem – A tagállam (Németország) jogszabályainak a vitatott időszakokra való alkalmazhatóságát.

⁴³ E tekintetben emlékeztetek arra is, hogy az EUMSZ 45. cikkel kapcsolatban, amely a munkavállalók szabad mozgására vonatkozik, a Bíróság már megállapította, hogy egy olyan helyzet, amely túlságosan esetleges és közvetett körülményeken alapul, nem alkalmas arra, hogy befolyást gyakoroljon a munkavállaló azzal kapcsolatos döntésére, hogy élni kíván-e a szabad mozgási jogával, és nem tekinthető olyannak, amely akadályozhatja a munkavállalók szabad mozgását (lásd: 2022. november 24-i MCM ítélet, C-638/20, EU:C:2022:916, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Véleményem szerint ezek a megfontolások az EUMSZ 21. cikk alkalmazásával összefüggésben is érvényesek. Így a „gyermekneveléssel töltött időszakok” nem lehetnek az A tagállamban szerzett „biztosítási időtől” túl távoliak vagy attól túlságosan elszakadtak.

75. E tekintetben el kell ismernem, hogy elvileg van értelme annak, hogy valamely személy nyugdíjra való jogosultságát attól tegyék függővé, hogy az érintett személy megfizette-e a járulékokat az e nyugdíj megállapítására illetékes tagállam kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerében. Így értem, hogy egyes tagállamok miért akarják a „biztosítási időnek” tekintendő időszakokat azokra az időszakokra korlátozni, amelyek során az érintett személy „munkaviszonya” vagy „önálló vállalkozói tevékenysége” folytán ténylegesen járulékot fizetett. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy más tagállamok, köztük Németország, lehetővé teszik, hogy valamely személy életének bizonyos olyan időszakai, amelyek során nem fizetett ilyen járulékot és nem volt „munkavállaló” vagy „önálló vállalkozó” (és ezért nem tartozott a kötelező biztosítás hatálya alá), „biztosítási időnek” minősüljenek.

76. E ponton emlékeztetek arra, hogy a 883/2004 rendelet 1. cikkének t) pontja értelmében a „biztosítási idő” fogalma nem korlátozódik a „a járulékfizetési időszakra, szolgálati [helyesen: foglalkoztatási] időre vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időszakra [...]”. Ez a kifejezés „más [olyan] [...] időszakra” is vonatkozik, „amelyet az említett jogszabályok a biztosítási idővel egyenértékűnek tekintenek”. Ebből következik, hogy valamely személy valamely tagállamban akkor is szerezhethet az e rendelkezés értelmében vett „biztosítási időt”, ha nem fizet járulékot az adott tagállam kötelező biztosítási rendszerében (és nem munkavállaló vagy önálló vállalkozó).

77. A jelen ügyben úgy tűnik számomra, hogy a német kormány arra utal, hogy a szakmai képzés azon időszakai, amelyeket VA Németországban töltött, mielőtt Hollandiában nevelte volna gyermekeit, az SGB VI. könyv 58. §-ának (1) bekezdése szerinti „biztosítási időnek” felelnek meg. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében hasonlóan nyilatkozik. Megjegyzi ugyanis, hogy VA biztosítási előzményeiben megfelelő „beszámítási időszakokat” vagy „nyugdíj szempontjából releváns időszakokat” vettek nyilvántartásba azon időszakokra vonatkozóan, amelyek során e szakmai képzésben vett részt.

78. Továbbá Németország az utolsó olyan tagállam, amelyben VA „biztosítási időt” szerzett, mielőtt Hollandiába költözött.

79. Következésképpen és a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok függvényében a fenti 68–72. pontban hangsúlyozott megfontolásokra tekintettel hajlok annak megállapítására, hogy a vitatott időszakokra A tagállam (Németország) jogszabályai alkalmazandók, és hogy az EUMSZ 21. cikk alapján e tagállam köteles ezeket az időszakokat úgy figyelembe venni, mintha azokat a területén szerezték volna.⁴⁴

⁴⁴ Ami azt a kérdést illeti, hogy az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozás tiszteletben tartja-e az EUMSZ 21. cikket (a második lépés, amelyre a fenti 39. lábjegyzetben utaltam), megjegyzem, hogy a Bíróság már az Elsen ítéletben (34. pont) és a Reichel-Albert ítéletben (39. pont) is megragadta az alkalmat arra, hogy az alapeljárásban szóban forgó rendelkezések korábbi (azonos) változatai tekintetében megállapítsa, hogy e rendelkezések hátrányosan érintik azokat az uniós polgárokat, akik az EUMSZ 21. cikkben biztosított, a tagállamokban való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat gyakorolták, és ezért ellentétesek e rendelkezéssel. Véleményem szerint ez a megállapítás továbbra is érvényes.

V. Véggkövetkeztetés

80. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (a szociális ügyek észak-rajna-vesztfáliai tartományi felsőbbbírósága, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 44. cikkének (2) bekezdését

úgy kell értelmezni, hogy a nyugdíjak folyósításáért felelős tagállam köteles alkalmazni a saját jogszabályait, és az EUMSZ 21. cikk alapján úgy figyelembe venni a más tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakokat”, mintha ezeket a saját területén szerezték volna, feltéve, hogy egyrészt az érintett személy az említett „gyermekneveléssel töltött időszakot” megelőzően az első tagállamban „biztosítási időt” szerzett, másrészt pedig ez a tagállam az utolsó olyan tagállam, amelyben a költözést megelőzően ilyen „biztosítási időt” szerzett. Az első tagállamnak a második tagállamban szerzett, „gyermekneveléssel töltött időszakok” figyelembevételére vonatkozó kötelezettsége nem alkalmazandó, ha ez utóbbi tagállam saját jogszabályai alapján már figyelembe veszi ezeket az időszakokat. A „biztosítási idő” magában foglalhat olyan időszakot is, amely a nyugdíj folyósításáért felelős tagállam nemzeti jogszabályai szerinti „biztosítási időnek” felel meg, és amelynek során nem történt járulékfizetés az adott tagállam kötelező nyugdíjbiztosítási rendszerében.